

Marmara Bölgesi

İller [İzmir](#), [Kırklareli](#), [Tekirdağ](#), [Çanakkale](#), [Kocaeli](#), [Yalova](#), [Sakarya](#), [Bilecik](#), [Bursa](#), [Balıkesir](#)

Marmara Bölgesi, [Türkiye](#)'nin yedi coğrafi bölgesinden biridir. [Balkan Yarımadası](#) ile [Anadolu](#) arasında köprü niteliği ile [Avrupa](#) ve [Asya](#)'yı birbirine bağladığı söylenebilir. Yaklaşık 67.000 km² lik bir yüzölçüme sahip olup Türkiye'nin %8,5'una karşı gelir.

Marmara Bölgesinde [sanayi](#), [ticaret](#), [turizm](#) ve [tarım](#) gelişmiştir. Bölgedeki en gelişmiş sanayi İstanbul-Bursa-İzmit şehirlerinde olmakla birlikte bölgenin diğer yörelerinde de yaygın sanayi faaliyetleri vardır. Başlıca sanayi ürünleri olarak; işlenmiş gıda, dokuma, hazır giyim, [çimento](#), [kağıt](#), [petrokimya](#) ürünleri, beyaz eşya sayılabilir.

Ekili alanların yaklaşık yarısı [buğday](#) olup buğdayı [şekerpancarı](#), [mısır](#) ve [ayçiçeği](#) izler. Bölge, Türkiye'nin ayçiçeği üretiminin yaklaşık %73'ünü, mısır üretiminin ise yaklaşık %30'unu gerçekleştirir. [Bağcılık](#) da hayli gelişmiş olup Tekirdağ, [Şarköy](#), [Mürefte](#), [Avşa](#) ve Bozcaada üzüm ve şarapları meşhurdur.

Yedi coğrafi bölge içinde yükseltisi en az olan bölgedir. Ekili-dikili arazi oranı %30'dur. Ormanlık alan oranı %11,5'tur. Kümes hayvancılığı ve ipek böcekçiliği yaygındır. Nüfus ve nüfus yoğunluğu, göç olma nedeniyle çok yüksektir. Enerji tüketimi ve turizm gelirleri en yüksek bölgedir.

[İstanbul](#), [Edirne](#), [Kırklareli](#), [Yalova](#), [İzmit](#) tamamen bölge sınırları içinde; [Sakarya](#) ve [Bilecik](#)'in [Karadeniz Bölgesi](#)'nde de toprakları olup; [Bursa](#) ve [Balıkesir](#)'in [Ege Bölgesi](#)'nde de toprakları vardır. [Çanakkale](#) ilinin topraklarının çok büyük bir bölümü Marmara Bölgesi içinde olup sadece [Edremit Körfezi](#) çevresindeki yerleşim yerleri [Ege Bölgesi](#) sınırları içinde kalır. Marmara bölgesinin en büyük kenti İstanbul'dur. Yüzölçümü ve nüfusuyla en küçük olan Marmara bölgesi kenti, Yalova kentidir. En yoğun nüfus buralardadır. Kütahya'nın Domaniç ilçesi diye tabir edilen kuzey bölümü de Marmara bölgesindedir. İstanbul, Marmara bölgesinin yoğun nüfuslu olmasında önemli bir rol oynar.

Konumu ve sınırları

Marmara Bölgesi, [Türkiye](#)'nin kuzeybatı topraklarında, [Asya](#) ve [Avrupa](#) Kıtaları üzerinde toprakları olan, adını, boğazlar aracılığıyla [Karadeniz](#) ve [Ege Denizi](#)'ne açılan aynı adlı iç denizden alır. Ege sahilleri açıklarındaki [Bozcaada](#) ve [Gökçeada \(İmroz\)](#) da Marmara Bölgesi içindedir. 11 ili kapsayan, coğrafi bölgedir. Marmara Bölgesi içinde yer alan iller şöyledir;

Marmara Denizi'ne Kıyısı Bulunan İller

- [İstanbul](#)
- [Tekirdağ](#)
- [Çanakkale](#)
- [Balıkesir](#)
- [Bursa](#)
- [Yalova](#)
- [İzmit](#)

Marmara Denizi'ne Kıyısı Bulunmayan İller

- [Kırklareli](#)
- [Edirne](#)

- [Sakarya](#)
- [Bilecik](#) (Bilecik'in hiçbir denize kıyısı yoktur)

Bölge, [Türkiye](#)'nin [Avrupa](#)'ya açılan kapısıdır. [Edirne](#), [Yunanistan](#) ve [Bulgaristan](#) ile, [Kırklareli](#) ise [Bulgaristan](#) ile sınırdır. Marmara Bölgesi'nin, yine bölge bazında olan 3 komşusu vardır. Güneyde [Ege Bölgesi](#), doğuda [Karadeniz Bölgesi](#) ve güneydoğuda [İç Anadolu Bölgesi](#) karadan bölgeyi kuşatmıştır. Bölgenin adını aldığı Marmara Denizi haricinde;

[İstanbul](#), [Kırklareli](#), [İzmit](#) ve [Sakarya](#) illeri aracılığı ile [Karadeniz](#)'e; [Çanakkale](#), [Edirne](#) ve [Balıkesir](#) illeri aracılığı ile de [Ege Denizi](#)'ne kıyısı vardır.

Bölgeleri

Marmara Bölgesi, beşerî, ekonomik ve doğal sebeplerden dolayı 4 coğrafi bölüme ayrılmıştır.

Kocaeli Bölümü, Marmara Bölgesi'nde içinde en fazla nüfus gücünü barındıran, iş istihdamının en büyük olduğu, tarihî bakımdan en önemli bölümdür.

[Adapazarı Ovası](#)'nın doğusundan başlayarak, [Silivri](#)'ye kadar devam eder. Marmara Bölgesi'nin kuzeydoğu topraklarını kapsayan bu bölüm [İstanbul Boğazı](#) ile ikiye bölünür. Doğudaki kısım [Kocaeli Yarımadası](#) ve [Adapazarı Ovası](#), batıdaki kısım ise [Çatalca Yarımadası](#)'dır. Bölüm akarsular ile parçalanmış olup, yer yer tepeliklere sahiptir. Ortalama 150 - 200 metre yükseklik gösteren bu tepeler plato özelliği taşır.

Bölümün [Karadeniz](#) kıyılarını bakan taraflarında ormanlar görülürken, [Marmara Denizi](#) kıyısında bitki örtüsü yerini maki ve zeytinliklere bırakır. Bölümde toprakları bulunan [İstanbul](#), [Kocaeli](#) ve [Sakarya](#) illerinin üçünde de kuzayde yerleşim seyrek. Nüfus yoğunluğu daha ılıman iklime sahip olan, güneydedir. Kuzeydeki en önemli yerleşim merkezi [Sile](#)'dir. Buna karşılık güneyde en önemli yerleşim birimleri, [İzmit](#), [Gölcük](#) ve [İstanbul](#)'dur.

Bölümde üretilen başlıca tarım ürünleri, [ayçiçeği](#), [keten](#), [patates](#), [mısır](#), [şeker pancarı](#), [zeytin](#), [sebze](#) üretimi ve [tahıl](#) çeşitleridir. [Silivri](#) ve [Çatalca](#) ilçelerinde önemli ölçüde hayvansal gıda üretilir. [Tereyağı](#), [peynir](#) ve [yoğurt](#) bunların başlıcalarıdır.

[Çatalca](#) ilçesindeki ocaklardan çıkarılan [grafit](#) işlenmesi için [İstanbul](#)'a gönderilir. [Durusu Gölü](#) çevresinde çıkarılan linyit [İstanbul](#)'da yakacak ihtiyacı için kullanılır.

Bölümün böylesine gelişmesinin sebebi [Asya](#) ve [Avrupa](#) kıtalarını birbirine bağlayan Boğaz Köprülerinin bu bölüm içinde [İstanbul](#) ilinde olmasıdır. [İstanbul ticaret](#), [sanayi](#), [bankacılık](#), [kültür](#), [sanat](#), [medya](#), [ulaşım](#), [tekstil](#), [kimya](#), [dericilik](#), [kundura](#), [ilaç](#), [cam](#), [besin](#) ve [turizm](#) bakımından [Türkiye](#)'nin merkezidir. Tüm bu sunduğu imkânlar dahilinde [İstanbul](#) uzun yıllar durmak bilmez bir göç dalgası ile karşı karşıya kalmış ve bugün [Türkiye](#)'nin toplam nüfusunun 8/1'nin bünyesinde bulundurur. Aldığı nüfus ile hızla büyüyen İstanbul ili yaşayanlara yeterli altyapı ve konut sunamamaktadır ve plânsızca büyümektedir. Devlete ve özel sektöre çabalarıyla şehirde kentsel dönüşüm seferberliği başlatmış, gecekondulaşmanın yerini toplukonutlar ile çözüme yoluna gidilmiştir. Günümüzde [İzmit](#), [Adapazarı](#) ve [Gölcük](#), [İstanbul](#)'un hemen arkasında hızla büyümektedir. [İstanbul](#) ve [Adapazarı](#) arası büyük bir sanayi sahasıdır. Buralarda devlete ve özel sektöre ait birçok tersane, çimento, beyaz eşya fabrikaları, alüminyum ve petrokimya tesisleri bulunur. [Gölcük](#) ilçesi bir donanma üssü ve askerî araçların yapıldığı bir sanayi merkezidir.

Yıldız Dağları Bölümü

Yıldız Dağları Bölümü, Marmara Bölgesi'nin kuzeybatısını oluşturur. İsmi alanın büyük bir alanını kaplayan [Yıldız Dağları](#)'ndan alır. Batıda, [Bulgaristan](#) sınırından, doğuda [Durusu Gölü](#)'ne kadar uzanır. [Yıldız Dağları](#)'nın [Karadeniz](#)'e bakan yamaçlarında [Karadeniz iklimi](#) etkilidir. Doğal bitki örtüsü makilik olup, yaklaşık 150 metre yükseklikten sonra ormanlar başlamaktadır. [Yıldız Dağları](#)'nın batı kısımları plâto özelliği taşır, ve bu alandaki verimli tarım arazilerinde [buğday](#), [ayçiçeği](#), [şeker pancarı](#) ve [mısır](#) tarımı yapılır. Küçükbaş hayvancılık oldukça gelişmiştir ve buna bağlı olarak bölümde birçok mandıra ve peynir

imalâthanesi vardır. Bölümdeki başlıca yerleşim merkezleri, [Kırklareli](#), [Vize](#), [Pınarhisar](#) ve [Saray](#)'dır. Sanayi bakımından en önemli tesis [Pınarhisar](#)'daki çimento fabrikasıdır. Nüfus yoğunluğu en az bölümdür.

Ergene Bölümü

Ergene Bölümü, adını içinealan bu bölüm [Yıldız Dağları](#) ile [Koru Dağları](#) arasında kalmış bölümü kapsar. [Tekirdağ](#) ve [Edirne](#) illerinin bütünü ile [Kırklareli](#)'nin yarıya yakını ve [Çanakkale](#)'nin Gelibolu ilçesinin çok küçük bir alanını kapsar.

Marmara Bölgesi'nin, en soğuk, en az yağış alan, bitki örtüsünün en cılız olduğu yer Ergene Bölümüdür. Genel bitki örtüsü bozkırlardır. Bölümde yetiştirilen başlıca ürünler; buğday, mısır, çeltik, şeker pancarı, ayçiçeği, susam ve patatestir. [Bağcılık](#) ve [ayçiçeği](#) üretimi çok gelişmiş olduğundan, buna bağlı olarak da alkollü içecek ve yağ sanayii gelişmiştir. En önemli yerleşim merkezleri, [Babaeski](#), [Lüleburgaz](#), [Çorlu](#), [Çerzekköy](#), [Malkara](#), [Keşan](#), [Edirne](#), [Tekirdağ](#) ve [İpsala](#)'dır. [Hamitabat](#) beldesinde çıkarılan doğal gazdan elektrik üretilir. [Trakya Birlik](#)'e bağlı [ayçiçeği](#) fabrikaları bölüm ekonomisini önemli ölçüde canlandırmıştır.

Güney Marmara Bölümü

Güney Marmara Bölümü yeryüzü şekilleri bakımından Marmara Bölgesi'nin en fazla çeşitlilik gösterdiği bölümdür. Plâtolar, ovalar, göller, akarsular, körfezler bölümün başlıca yer şekilleridir. [Saros Körfezi](#) ile [İzmit Körfezi](#)'nin güneyinde kalan, [Çanakkale](#), [Balıkesir](#), [Bursa](#), [Yalova](#), [Bilecik](#) illeri ile, [İzmit](#) ve [Sakarya](#) illerinin bir kısmını kapsayan alandır. Bölümdeki ovalarda [buğday](#), [ayçiçeği](#), [şeker pancarı](#) ekimi ile dutluklar ve meyve bahçeleri vardır. Küçükbaş hayvancılık çok gelişmiştir. [Bursa](#) yöresinde [ipekböcekçiliği](#) yapılıdır. [Gelibolu](#) ve [Kapıdağ](#) yarımada ile [Çanakkale](#) ilinin genelini kapsayan [Biga Yarımadası](#) nüfusun en seyrek olduğu yerlerdir. Buralarda engebe fazladır. [Çanakkale Boğazı](#), [Gelibolu Yarımadası](#) ile [Biga Yarımadası](#)'nı birbirinden ayırır.

Bölüm akarsu, göl, körfez ve adalar yönünden oldukça zengindir. Bölgenin en önemli akarsuyu [Susurluk Çayı](#)'nın vadisi [Marmara Denizi](#)'nin ılıman havasının iç kesimlere ulaşmasını sağlar. [Biga Çayı](#) ile [Gönen Çayı](#) diğer önemli akarsulardır. [İzmit](#), [Ulubat](#) ve [Kuş Gölü](#) bu bölümde bulunur. Bunlar içinde [Kuş Gölü](#) dünyaca üne sahip bir millî parktır.

Bölümün en önemli yerleşim birimi [Bursa](#)'dır. Bir süre [Osmanlı Devleti](#)'ne başkentlik yapmış Bursa, tarihî, doğal ve ekonomik ve kültürel yönden gelişmiş bir turizm şehridir. Diğer önemli yerleşim merkezleri [Balıkesir](#), [Çanakkale](#), [Erdek](#), [Gemlik](#), [Karacabey](#), [Mustafakemâlpaşa](#), [Bandırma](#), [Biga](#), [Gönen](#)'dir. [Art bölgesin](#) gelişmiş olması, bölümünde gelişmesine sağlamıştır. [Bursa](#), [Bandırma](#), [Balıkesir](#), [Çanakkale](#), [Yalova](#) ve [Bilecik](#)'te gıda sanayiinde, [Balıkesir](#)'de şeker ve kâğıt sanayiinde, [Bursa](#)'da tekstil, otomotiv ve konserve sanayiinde [Bandırma](#)'da kimya sanayiinde gelişmiştir.

[Çanakkale](#)'ye bağlı [Biga](#) ve [Çan](#) ilçelerinde hâlâ faal olan linyit ocakları mevcuttur. [Bandırma](#) limanı bölge için çok önemlidir. [İstanbul](#) - [Bandırma](#) arasında arabalı feribot taşımacılığı yapılıdır. [Gönen](#)'de kaplıca turizmi, Susurlukta bor çıkarımı, [Bilecik](#) ve [Marmara Adası](#)'nda ise mermercilik yapılmaktadır.

Nüfus ve yerleşme

Marmara Bölgesi'nin nüfusu 17,5 milyondan fazladır. Kilometrekareye 250 kişiden daha fazla insan düşer. Nüfusun yarısından fazlası İstanbul il sınırları içersinde bulunur. İller ve nüfusları aşağıda büyükten küçüğe sıralanmıştır. *

- [İstanbul](#) = 10,033,478
- [Bursa](#) = 2,106,654
- [Kocaeli](#) = 1,203,335
- [Balıkesir](#) = 1,076,347
- [Sakarya](#) = 746,060
- [Tekirdağ](#) = 626,549
- [Çanakkale](#) = 464,975
- [Edirne](#) = 402,606

- [Kırklareli](#) = 328,461
- [Bilecik](#) = 194,326
- [Yalova](#) = 168,593

Bazı ilçe nüfusları:

- [Kağıthane](#) 345,239 (2000)
- [Gebze](#) 253,000
- [Bandırma](#) 99,000
- [İnegöl](#) 91,000
- [Çorlu](#) 142,000
- [Lüleburgaz](#) 79,000
- [Körfez](#) 82,000
- [Gölcük](#) 56,000
- [Gemlik](#) 64,000

***Veriler 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarıdır.**

Türkiye'de tarım alanlarının en iyi değerlendirildiği yer Marmara Bölgesi'dir. En fazla ekili dikili alan bu bölgede bulunur. Fakat bölge kendine yetmediğinden, dışardan ürün almaktadır. Bölgenin sağladığı iş istihdamı nedeniyle bölge hâlâ yoğun göç almaktadır.

Bölgeye bağlı 21 ada vardır. Adaların çoğunda yerleşim vardır. [Ege Denizi](#)'nde bulunan [Gökçeada](#) ve [Bozcaada](#) da Marmara Bölgesi sınırları içindedir. Karadeniz'e kıyısı olan Kefken Adası bölgenin sınırları içinde bulunur .

İstanbul iline bağlı adalar

1. [Kınalıada](#)
2. [Burgaz Adası](#)
3. [Heybeli](#)
4. [Kaşık Adası](#)
5. [Büyükada](#)
6. [Sedef Adası](#)
7. [Balıkçı Adası](#) (Neandros)
8. [Sivriada](#)
9. [Yassıada](#)
10. [Tuzla Fener Adası](#)
11. [Galatasaray Adası](#)

Bursa iline bağlı adalar

1. [İmralı Adası](#)

Balıkesir iline bağlı adalar

1. [Marmara Adası](#)
2. [Avşa adası](#)
3. [Ekinlik Adası](#)
4. [Eşek Adası](#)
5. [Mamaliada](#)
6. [Paşalimanı Adası](#)
7. [Kuş Adası](#)
8. [Yerada](#)
9. [Fener Adası](#)

Kocaeli iline bağlı adalar

Çanakkale iline bağlı adalar

1. [Gökçeada](#)
2. [Bozcaada](#)

Yeryüzü şekilleri

Marmara, yükseklik ortalaması en az olan bölgemizdir. [Anadolu](#) yarımadası üzerindeki topraklarında [Samanlı Dağları](#), Uludağ, [Mudanya Tepeleri](#) ve [Biga Dağları](#) uzanmaktadır. [Trakya](#) yarımadasında kalan topraklarda ise [Yıldız Dağları](#), [Koru Dağları](#) ve [Işıklar Dağı](#) bulunur. Trakya'nın iç kesimlerinde [Ergene Havzası](#) yer alır.

Bölgenin güney bölümü yer yer akarsular ile yarılmıştır. Akarsu boylarında ve alçak düzlüklerde tarıma elverişli, verimli alüvyâl ovalar bulunur. Bölgedeki en önemli ovalar [İnegöl](#), [Yenişehir](#), [Mustafakemâlpaşa](#), [Karacabey](#), [Bursa](#) ve [Gönen](#) ovalarıdır. Bu verimli ovaların bulunduğu çukurluk alanlarda [Sapanca](#), [Ulubat](#), [İznik](#) ve [Kuş](#) gölleri vardır.

Bölgenin en engebeli sahası, [Biga](#) Yarımadası'dır. Bölgenin en yüksek noktası [Bursa](#)'nın güneyinde bulunan 2543 metreye uzanan [Uludağ](#)'dır.

Akarsu ve göller

Bölge genelinde, küçük ölçekli olmalarına rağmen sık bir akarsu ağı vardır. Sakarya, Ergene, Susurluk, Meriç ve [Biga Çayı](#) bölgedeki başlıca akarsulardır. Bölge'de irili ufaklı bir çok doğal ve yapay göl bulunur. [Büyükçekmece Gölü](#), [Küçükçekmece Gölü](#), [Durusu Gölü](#), [İznik Gölü](#), [Sapanca Gölü](#), [Ulubat Gölü](#) ve [Manyas Gölü](#), açık havası olan tatlı su gölleridir. Bunların haricinde özellikle Güney Marmara Bölümü'nde [Biga Yarımadası](#) üzerinde sulama amaçlı birçok baraj gölü ve gölet bulunur.

İklim ve bitki örtüsü

Marmara Bölgesi'nin iklimini söylerken, tek bir iklim adı ile başlıklandırmak doğru olmaz, Marmara Bölgesinde hüküm süren iklim [Karadeniz İklimi](#), Karasal İklim ile [Akdeniz İklimi](#) arasında bir geçiş evresidir. Bölgede yıllık yağış 500 - 1000 mm arasındadır. En çok yağış kış mevsiminde [Aralık](#), [Ocak](#), [Şubat](#) aylarında düşer. En kurak aylar ise [Haziran](#), [Temmuz](#) ve [Ağustos](#) aylarıdır. Karlı ve donlu günlerin sayısı kıyı kesimlerde en azdır. İç kesimlere gidildikçe karasallık etkisi artar. Ege ve Marmara denizi kıyılarında makiler, güney Marmara sahillerinde ise zeytinlikler bulunur. Makiler 200m yüksekliğe kadar baskın bitki örtüsüdür. Ergene Havzası'nda bozkırlar oluşmuşsa da bölgenin tamamında yaygınlık göstermez. Yükseltinin olduğu yerlerde, özellikle [Trakya](#)'da ormanlara rastlanır.

Hava sıcaklığının 0°C nin altında geçtiği gün sayısı çok kısadır. Marmara Bölgesi'nin yıllık sıcaklık değerleri: ortalama 14 -16°C, en sıcak ay ortalaması: 23-25°C, en soğuk ay ortalaması: 5-6°C'dir. Yıllık yağış miktarı 600-700 mm civarındadır. Marmara bölgesinde hâkim rüzgârlar genelde Kuzey ve Kuzeydoğu yönlerinden eser.

Bölgedeki millî parklar

1. [Gelibolu Yarımadası Tarihî Millî Parkı \(Çanakkale\)](#)
2. [Truva Millî Parkı \(Çanakkale\)](#)
3. [Kazdağı Millî Parkı \(Balıkesir\)](#)
4. [Kuş Cenneti Millî Parkı \(Balıkesir\)](#)
5. [Gala Gölü Millî Parkı \(Edirne\)](#)
6. [Uludağ Millî Parkı \(Bursa\)](#)